

LA CAMPANA DE GRACIA.

ACTUALITATS.

La tranquilidad mas completa reina en toda la península.

A NOSTRES APRECIABLES CORRESPONSALS

Apesar de la puntualitat de que doném á llum lo nostre semmanari, en moltes poblacions no arriba al seu temps, gracias á la perturbació que han introduit en totes las vías de comunicació los defensors del oscurantisme apesar de la seguritat que tenen de que may arribarán al poder.

Prenguin paciencia los nostres lectors per un quant temps, que podém asegurals-hi que no ha de tardar molt temps á netejar lo pais de tot element anti-liberal.

¿QUE HA DE DURAR MOLT?...

Fa mes de vuit mesos que llytan, y quan mes s' esforsan mes s' allunyan de son objecte, perque quan mes s' esforsan, son mes criminals.

Els comensaren tirantse á la montanya y creyent que als pochos dias la meytat de la nació s' aixecaria en ajuda séva, tractaren de fer una cosa formidable. Se cregueren poder triuñar de un dia al altre. Acumularen tota classe d' elements y fins lo Noy Terso pera ser á temps á la séva coronació s' posá al frente de sos exércits, encare que fos per fugir com un cobart á las primeras descargas de Oroyquieta.

Desde llavors han passat vuit mesos, vuit mesos d' esforsos impotents, vuit mesos de derramar sanch, de paralisar lo treball, d' augmentar las miserias d' Espanya, y de augmentar la vergonya del gran partit liberal, víctima per una part de las perfidias radicals que l' han deixat lligat de mans davant dels carlins, y víctima d' estos además, que sent bandas insignificants l' hi han inferit tota classe de injurias y de ultratjes.

Mes en aquestos vuit mesos ¿que han fet los carlins? ¿qu' esperan fer?

¿S' han arrelat? ¿Han concebut una esperansa ben fundada? ¿Han vist bonas disposicions en lo país?... ¿Creuhen que acabarán per triuñar? ¿Creuhen que l' Espanya de 1872 será absolutista?...

No: no poden pas tenir aquesta idea. Vuit mesos d' alas no han pogut aixecarlos no ja fins dalt del poder, ni sisquera sobre 'l primer grahó. Aquestas alas que 'ls han donat los radicals ab la séva conducta, egoista, poch liberal y gens popular tot lo mes que 'ls han permés, ha sigut recorre nostras comarcas á tall de bandadas d' esparvés, sembrant á son pas lo dol y la desgracia, fent neixre l' odi per tot arréu, y per tot arréu vexant al poble indefens, que de trobarse ab armas á las mans, ben prompte 'ls hi hauria donat cassa.

Avuy per avuy es veritat que á Catalunya gamban de la manera que 'ls dona la gana, y fan tot lo que volan. Es cert que quan necessitan recursos los obtenen desseguit, cobrant trimestres de contribució y secuestrant propietaris. Es cert que quan ho necessitan fan servir als mateixos ajuntaments que elegí 'l poble en virtut de las lleys vijents, y que aquests no tenen altre medi que posarse á son servey si 'ls plau per forsa. Es cert que trencan carrils y telégrafos sempre que 'ls passa pel cap. Es cert que burlan la persecució de las columnas de una manera casi incomprendible. Es cert en fi que fan com las cuadrillas de bandolers del temps de 'n Serrallonga, sense por ni cuidado, contant ab la impunitat mes completa. Lo robo, l' assassinat, totes las tropelias plegadas per ells no significan res.

Pero ¿poden contar may ab ser govern? ¿Poden imaginar que 'l esperit del país que avuy los retxassa, puga admétre'ls may? ¿Poden creure una vegada sola, que 'ls crims que cometen ab tanta perfidia, pogan doblegar als liberals que constitueixen la majoria inmensa del país? No, impossible.

Per mes que 'ls radicals sigan impotents davant d' ells, lo país que no es radical may se 'ls rendirá. No hi fá res que avuy estiga desarmat, no hi fá res que avuy tinga de rosegarse 'ls punys, no hi fá res que 'l govern

per no perdre 'l plat en la taula del pressupost deixi de armar al poble, temerós de que á la curta ó á la llarga 'l porch se l' hi torni truja: res hi fá tot aixó: ni 'ls radicals son eterns, ni eterns han de ser nostres martiris. Ja vindrá 'l dia en que 's dongui compte de tot. Ja vindrá 'l dia en que la copa del sufriment estiga plena y véssi. Ja vindrá l' hora d' establir contra totes las monarquias lo govern del poble pel poble, lo govern de la república federal.

Avuy aprofitéuse carlins, y vosaltres amadeistas deixéu, deixéu que s' aprofitin. Deixéu que 'ls salvatjes sigan amos del país y ab vosaltres se parteixin las contribucions. Deixéu que sigan duenyos de las personas y dels intereses. Deixéu que cometin impunement crim darrera de crim. Deixéu que paralisant lo treball, obrin las portas á la miseria. Deixéu que 'ns assotin y 'ns fassan sufrir ignominios martiri.

Mes amants de la vostra panxa que de la nostra patria, no arméu al poble, permetent que las poblacions mes lliberals permanescan obertas á las correrias d' aquesta gent que impossibilitats de triuñar, tenen una fatal complassencia en inferirnos agravis é injurias de tota mena. Avuy sufrim; pero creix en nostre cor la forsa que 'ns dona la desesperació, y aquesta desesperació acabará per desbordarse.

¡Ay de vosaltres, llavors! ¡Ay dels carlins! ¡Ay dels monárquichs!

ESCENAS MADRILENYAS.

Ruiz Zorrilla (als seus companys de poltrona):

—Avuy jo dono 'l cop. Tinch un gran pensament. Deixéume fer. Ha arribat l' ocasió. Escriguí secretari:

«L' espero en mon despaig á las tres d' aquesta tarde. B. S. M. etc. Madrit, etc.» D' aixó se 'n treuhen tres copias y se n' envia una á n' en Castelar, una á n' en Pi y un'altra á n' en Figueras. Inmediatament.

Los ministros (ab curiositat):—De que 's tracta?...

Ruiz Zorrilla.—De fer una bona pesca. Deixéume arreglar. Ja 'u veuréu.

Son las tres. S' obra la mampara. L' ugier anuncia á n' en Pi y Margall, á n' en Castelar y á n' en Figueras. En Ruiz Zorrilla diu que passin. Entran.

Ruiz Zorrilla.—(després de molts saludos y de varias reverencias monárquicas). Donchs si. Jo no tracto de saber que es lo que pensa 'l partit republicá, ni que tractés de saberho 'm dirigiria á vostés. Encare quedan parents de 'n Sastre, de 'n Mercado, etc. Encare... mes deixémho. Jo veig que la séva situació particular es molt crítica. Lo partit se 'ls ne vá com los péls de un gaban. Vostés diuhen pau y se 'ls aixecan...

Figueras.—Si: ja 's coneix. Ja no 'ns queda ningú. Ca. Si déyam nosaltres á las armas, encare no se 'ns alsarian vuitanta mil homes, Potser no mes responguéssin al llamament 79 mil 999. Ja véu vosté mateix que ab aquestas insignificancias....

Ruiz Zorrilla.—Bé aném al cas y deixémnos de preámbuls. ¿Volen ser ministros? Vosté Pi ¿vol la cartera d' Hisenda? Vosté Castelar ¿vol la de Estat? Vosté Figueras ¿vol la de Governació?.. Una paraula y se la penjan....

Los tres membres del Directori, com, ferits per un llamp diuhen un mot tots tres á l' hora. L' indignació 'ls surt péls llabis. En Figueras qu' es home que tot ho sab dur ab ór-

dre, esclama:—Aném per parts. Parli vosté, Sr. Pi y Margall.

Pi y Margall.—Vosté ha olvidat Senyor Zorrilla que 'm dich Pi y Margall, ha olvidat que la méva conciencia no hi cap dintre de una cartera, ha olvidat que 'ls méus principis son inflexibles y que ab ells moriré com ab ells he viscut fins are, ha olvidat que sobre las tempestats en contra méva alsadas, m' hi mantingut ab lo front seré, tranquila la cara y sossegat lo cor. Las tempestats terminan las conciencias puras viuhen sempre y vosté ja sab, Sr. Zorrilla, que tal son las caigudas de un ministre.

Zorrilla.—Si; pero jo 'm creya.... ¿Sab?...

Figueras.—Parli Emilio.

Castelar.—Quan la llum de l' historia s' apaugi, quan las últimas moléculas de la rahó humana 's desvaneixin: quan en l' Espanya d' avuy se verifiqui un d' aquells cataclismes socials comparables sols ab los cataclismes de la naturalesa, quan arremolinadas las ideas xoquin guiadas per una forsa fatal y deixin anar destructoras tempestats d' encesos llamps y rencorosos trons, llavors caurán los ídols de sos pedestals, y 'ls homes que un dia foren lacayos miserables y avuy son raquítics reys, veuránse arrastrats per la furiosa tromba que precedirá á la llum de la idea nova, de l' idea gran, de l' idea salvadora, de l' idea justa, noble, humanitaria, radiant com lo sol, com ell font de pureza, d' existencia, de vida y de celestial ventura...

Ruiz Zorrilla (aplaudit): Bravo! Vosté es un gran orador!

Castelar.—Donchs jo no vull seguir á aquests ídols, donchs jo vull ser membre de la nova societat. Donchs jo no vull, no puch sostenir lo pes de una monarquía ruinosa.

Ruiz Zorrilla.—Vosté té una gran imaginació y sento que no vulga veure las inevitables petitesas de la vida... En fi aixó mateix l' honra. Vosté Figueras que es mes práctic, tal vegada....

Figueras. Pocas paraulas: clá y catalá. Jo no tinch cap inconvenient en penjar-me la cartera...

Ruiz Zorrilla. ¿No veuhen? Ja 'u deya jo.

Figueras. Vull dir que me la penjaré sempre que D. Amadeo 's penji la séva de viatge. Ni mes ni menos.

Ruiz Zorrilla (rihent) Ah!... ah... ah... ah!..

Castelar. ¿L' hi ha fet gracia?...

Ruiz Zorrilla.—Cá: homes: rich de la broma que 'ls hi he jugat. Res: no sabia que fer...

Figueras.—Y s' ha volgut divertir ab nosaltres ¿no es cert?... Donchs are nosaltres nos divertirem ab vosté. Demá 'ls periódichs s' ocuparán del assumpto, y veurán que d' aquí á Tablada hi ha menos que d' aquí á la porta. Passihobé.

Aixis que acaban de marxar, surt un redactor de la *Correspondencia d' Espanya*, de dintre de l' estufa. En Ruiz Zorrilla, groch, esclama ab precipitació:

—Per mort de Déu: díguin en lo periódich que tot ha sigut una broma. No se n' olvidi. ¡Vaya un paper mes ridícul que fariam!...

Quant son fora, 's deixa caure en lo silló. —No son com jo...no son com nosaltres, murmura.—No hi ha remey!...

L' ugier entrant:—La sopa está en la mesa.

BATALLADAS.

Han sigut indultats dos escriptors radicals de las penas que 'ls imposaren, á consecuencia

de causas sobre imprenta, seguidas en temps dels sagastins.

Los republicans, no obstant, seguim rosegantas, perque per algo hi té d' haver en Espanya la *igualtat* davant de la ley.

En proba de que l' *Iguallat* davant de la ley es una veritat, un dels escriptors processats es redactor de l' *Iguallat*.

REFRANCHS ADOBATS.

Qui no té vergonya lo govern es séu.

Qui l' pressupost remena 'ls dits se 'n unta. Cel ruent, pluja o alsament.

Qui no té salut es rey; qui está malalt no es res.

Lo poble guanya 'l ral, y 'l govern lo gasta mal.

Monarquía trasplantada no posa arrels.

Entre poch y massa, la paciència del poble 's passa.

Rey y trasto que no serveix, al carrer.

Mes val República ab amor, que Monarquía ab dolor.

Y altres que n' anirém arreglant.

En Miret cabecilla carlista, es molt jove.

Era estudiant de Teología.

—Donchs diga que per anar á la montanya ha deixat la carrera, deya un.

—No 'u crega. Després de la Teología venen los *canons*, y en Miret estudia 'ls *canons* practicamente.

Ab motiu de las insurreccions actuals, y en vista de que 'l pas de *Despeñaperros* está interceptat continuament, ha dit un periódich que sempre está de gresca:

—Poch á poch *Despeñaperros* será *despenyaradicals*.

Un matrimoni jove, que tenia una criatura, aná al teatro.

Al marxar deixá 'l nen que ja comensava á *xarrotejar* encomenat á la criada. La senyora digué:

—Mira Agnés: entretenlo: fes que no plori, y de tot lo que 't demani dónani no mes que la meytat. Aixís, si 't diu vull un melindro, vull un secall, dónani mitj.—¿Ho tens entés?..

—Si senyora.

Al tornar del teatro y obrir la criada la porta, la veieren plorant.

—¿Que hi há? esclamá la mare sobressaltada. ¿Ahont es lo noy?—Y mirant al bressol lo trobá ajegut, mitj mort, cobert de sanch.—¿Que has fet desgraciada? esclamá

—Qui 'jo? Res: lo que vosté m' ha manat. Per distreure 'l, l' hi tret al balcó: ha vist la lluna, y ha dit que la volia. Cop de plorar, y com que vosté m' ha dit que de tot n' hi dongués la meytat, jo que sí, me n' hi anat á la cuyna y l' hi he dat la mitja lluna, naturalment. Y está clar, la pobre criatura ab una mica mes se talla una cama.

Diu que 'n Bismark está disposat á sostenir de totas maneras á D. Amadeo en lo trono d' Espanya.

¡Pobre Bismark!

Se déu pensar que aixó es tant fácil com apoderarse de França.

A n' en Bismark es precís recordarli aquell célebre tros de sermó del Pare Claret:

«Homes insensats, deya, que perquè héu inventat lo vapor y y lo telégrafo ja neguéu á Deu. ¿Que per ventura no sabéu que hi ha cosas que 'ns son impossibles? Veyám que 'm vingan tots los inginyés del mon: que 's presentin los mes sabis: á veure que vingan, y jo 'ls diré féume un arbre! —pero qué un arbre? Féume una flor, féume una fruita, féume una pera, veyám!»

Hi ha cosas impossibles Sr. Bismark!

Molt s' ha parlat aquests dias sobre si en Montpensier ha renunciat ó no als drets d' espanyol.

D' aixó no 'n sabém res; pero 'ns consta si, que 'ls espanyols hém renunciat temps há als drets de 'n Montpensier.

Algú ha fet corre que la noticia de que 'n Montpensier havia renunciat als drets de espanyol procedia de la venjansa d' alguns homes polítichs que seguian cobrant una subvenció del candidat del paraiguas y que 's vejeren privats d' ella.

¡Quins monárquichs que hi ha á Espanya! ¡Válgam Déu quins monárquichs!

Diu que un dels primers paissos que visitaré en Bialó, será Italia.

Ja 'ns sembla que sentim al *galantuomo*, esclamar aixís que 'l veji:

—*Póvero bambino mio! In boni mani si trova la panderetta.*

Ultimament los artillers han celebrat la gran festa religiosa.

Los artillers tenen per patrona á Santa *Bárbara*.

Com que 'ls canons son tan *barbaros*, no es estrany que l' Artillería sia devota de la santa del mateix nom.

S' ha dit si 'ls estats Units tractavan de buscar ronya á Espanya.

¡Pobres radicals!

Qaan los republicans los deixan, vé una República y se n' encarrega.

¡Horrible fatalitat!

Alguns capitans generals ab motiu dels últims aconteixements, han publicat bandos sols comparables ab los de 'n Cheste, de 'n Gasset y altres sayons de la mateixa estofa.

En Martos en plé Congrés los hi replá 'l clau, dihent que desaprovaba la séva conducta.

Al dia següent presentavan tots ells la dimissió; pero 'n Martos los telegrafiava, poch mes ó menos:

—No siguéu tontos: vosaltres féu y dexeu nos fer. No sabéu que jo soch molt polítich? Tiréu avant, y cotó fluix á las aurellas.

Passaya un per la Rambla. Al través dels pantalons esqueixats se l' hi veyan los calso-tets.

—¿No véus aquell? me digué un company. Es un pobre artista que ha vingut á menos. Te una véu, noy, que se 'n fá totlo que vol.

—A veure donchs: que se 'n fassa uns pantalons.

En Serrano declará que ell volia conservar las institucions revolucionarias y 'l trono; pero de cap manera apoyar á la persona que l' ocupa.

Si vé la federal, també'l conservarem nosaltres lo trono. Lo conservarem en un museo arqueolójich.

Deya un radical:—Una copeta de rom diuhen que sosté. Y véjin qu'es estrany: jo men' hi begut trenta ó quaranta y no 'm puch tenir dret: no hi ha remey.

—La *Gaceta* publicaba l' altre dia 'l nonbrament d' alguns nobles d' aquests democrátichs, que are s' estilan.

—Donchs diga que 'l dia que s' en vaja portará un brillant acompañament.

—Jo 'u crech borrango!..

Un dels nobles de la última fornada es don L. Brea, inventor del *aceite de bellotas* pera fer creixe 'ls pels.

A veure si ab aquest medicament pot lograr que 'ls pels surtin al pelat manto de la monarquía espanyola.

Las monjas del convent de Calella han regalat una bandera á n' en Soliva, brodada per ellas mateixas.

Aquesta bandera 's benehí ab tota pompa y plena publicitat.

¡Oh verges del Senyor! ¡Palomas de pureza! ¡Angelets del Cél! ¡ay ab quin gust vos portaría á la galera!

Diu que á D. Amadeo los escándols que 's promogueren en lo Congrés y que motivaren la sortida dels conservadors, no l' hi produhieren cap efecte.

¿No es veritat vellas y vells, no es veritat pares y mares, que 'ls xicots á cops de varas arriban á ser masells?..

Un dia d' aquesta última senmana lo ministre d' Hisenda tingué un síntoma d' atach cerebral.

¡Lo Ministre per massa gras: l' Hisenda per massa flaca!

Lo governador de Valencia per detenir al diputat Sr. Ocon, l' hi escrigué una carta plena de faltas d' ortografia.

¿Y encare dirán que no tenim rahó 'ls federals, quan demaném l' ensenyansa gratuita y obligatoria?..

Al veure las tropelias dels carlins, los eterns enemichs de la llibertat tractan d' aprofitarse 'n, y ab véu de tró demanan la suspensió de los garantías.

¡Suspensió de las garantías! ¿Y perque? ¿Per agafar federals? ¿Per reproduhir las infamias dels últims temps dels Borbons? ¿Per repoblar Fernando Póo?..

Perque es una insensatés creure que las lleys escritas fan l' efecte del paper de matar moscas. Mes los carlins aixecats distan molt de ser aquest insecte.

No se 'n riurian poch de la suspensió de garantías!

¡En virtut d' ella jagafarian las autoritats

á un carlí casolá? Desseguida 'ls carlins silvestres agafarian á un lliberal de tants pobles oberts á las sévas correrías. Y llavors cap per cap, martiri per martiri, iniquitat per iniquitat, fieresa per fieresa.

¿Voléu tornar, insensats, al temps del Tigre del Maestrazgo?.. Donchs suspenéu las garantías.

L' únich modo d' acabar ab los carlins es la llibertat. Es la llibertat completa, sense embuts ni vacilacions. Dónquise armas á tots los lliberals, y ab vintiquatre horas es fora aquesta plepa.

L' únich general que pot escombrarla, es lo general *poble*, may vensut, sempre entusiasmada, immortal com l' idea que representa.

—Jo y vosté podém salvar la situació, deya en Topete á n' en Serrano. Desengányis las classes conservadoras son nostras, y únichament portant jo 'l timó y manant vosté á la tripulació pot arribar á bon port lo barco del estat.

—Senyó Batista: si 's créa que se m' ha de dur pél brás com una criatureta, vá enganyat vosté y tots quants pensin com vosté. Tingui'u entés.

En Topete abaixá 'l cap. Si hagués tingut qua se l' hi hauria entortolligat entre las camas. Com que no 'n tenia, no l' hi sortí altra cosa que la veta dels calsetets, per baix dels pantalons. La veta dels calsetets que una vegada vá salvar ja la dinastía!

Un gastrónomo estava malalt. Tenia una inflamació que 'l volaba. Lo metje que 'l visitá l' hi receptá lo que l' hi convenia, encarregantli no menjés mes que cosas lleugeras.

Al dia següent lo trobá carregadíssim.

—¿Ha fet lo que l' hi vaig dir? Veyam ¿que ha menjat?

—Cosas lleugeras.

—Bé ¿qué?

—Res, una llebra.. ¿Ha vist res mes lleuger que una llebra?

—Home sí. M' no hagués dit. Hauria pogut menjar-se 'l *galgo* que l' havia agafada, que es encare mes lleuger.

Lo dia 6 del corrent, gran escándol en lo Congrès.

Una campaneta trencada.

La minoría conservadora abandonant enfuismada lo saló de sessions.

En aquell moment la monarquía saboyana posava un arrel.

Un periódich conservador al dia següent de la sessió del escándol deya que en Rivero tenia certs mareigs, certs desvaneixements.... en fi que no hi podia fer mes.

Jo hauria dit simplement:

Quan en Rivero interrompia als sagastins, alsantse de l' assiento, cridant y rompent la campaneta oferia un espectacle aterrador.

Deu nos ne quart de 'n Rivero quan *aiaceca 'l colze*.

—Bé que tornarán ó no tornarán al Congrès los conservadors?

—Jo l' hi diré pots ser que, hi tornin, quan sent poder pujan fer unas otras eleccions.

En Topete ha fundat un periódich, órgano de las sévas aspiracions. Dú per títol *Lo Govern*.

¿Quin dupte té que totas las aspiracions del campetxano Topete son lo *govern*?...

Es molt felis lo govern radical! Tot l' hi surt á la mida del séu gust, tot.

Los carlins fan lo que volan. Los quintos se l' hi sublevan. Los artillers de Vitoria l' hi guanyan la partida. Las reformas de Ultramar se l' hi quedan en projecte. A cada punt l' hi surt lo tret per la culata.

Y ell tant *trincado!*...

Fará com aquell que montava un caball sense saberne. Després de una llarga marxa la bestia abaixá 'l cap y ell caigué per las orelles. Va rebre un tassarro tremendo; pero aixís que 's recobrá digué: —«Ha vingut bé aixó: Tot justament m' ha fet caure quan anava á baixar. Encare m' ha estalviat feyna. Lo mateix que si l' hi hagués dit.»

EPÍGRAMA.

Veyent la mari-morena d' aquests dias, un tal Malos digué:—Aixó no 'us dongui pena: molts venen per Cartagena y se 'n van pél port de *Palos*.

Mac-Clellan inginyé en gefe del departament de diques á New-York, ha demanat ell mateix al govern que l' hi rebaixés lo sou de 20 mil á 10 mil pessetas.]

¿Encare no 's convence 'n de que la República es lo robo, lo pillatge y l' assassinat? Vels' hi aquí un home que á sí mateix se roba déu mil pessetas. Es iniquo. Aixó no mes passa als Estats Units.

—Hola D. Anton. ¿Que tal?

—Res de particular.

—Y la senyora?

—Té 'ls tifos

—Y 'ls nens.

—Lo gran té la rosa, 'l mitjá una pulmonia y 'l petit sembla que una inflamació.

—Caramba: ¿Y diu res de particular?

—Jo l' hi diré: com que cada dia lleigeixo la *Gaceta*, y á pesar de que l' Espanya está mes mala que la méva familia, veig que diu: «*Nada de particular ocurre en la Península....*» crech que aquest es lo millor medi d' espresarli la méva situació.

LA GUERRA CIVIL.

I

Fa quatre anys que una familia d' un poblet de la montanya vejó que la odiosa quinta á un ser propi s' emportaba, pera servir los capritxos dels que governan la patria. Avuy la quinta altre volta á un dels séus fills reclama: ique aquesta es la sort dels pobres que ab fatích l' aliment guanyan, y en los fills fixan l' amparo, puig son sa sola esperança! Indignat reclama 'l poble las promesas dels que manan, mes sas véus, per l' espay volan y en éll quedan ofegadas! Plens d' ardor los pits dels joves, recordant altres jornadas, hont ab gloria universal quedá l' honra de la patria, contra 'ls qui los esclavisan plens de fé prenen las armas y en las montanyas vehinas baluarts y castells alsan.

II

Noticiós lo general del alsament, tropas mana cap al poble, perque prenguin de tal fet... *justa* venjansa. prompte la columna arriba dirigintse en vers la plassa, preparantse per la lluyta fraticida, que reclaman los que lluny de aytals perills de crim tan vil no s' espantan. D' entre mitj dels curiosos una dona prest s' aparta y á un soldat dels que allí arriban ab carinyo sant abraça.

—Fill meu! esclama plorosa,

—Mare meva! diu besantla;

no ploreu!—Si tu sabessis

lo perill en que estás ara,

compendrias lo dolor

que dintre mon cor batalla.

—Mon destí no es desgraciat tinch, mare meva, esperansa de que algun jorn, altre volta, lliure tornaré á ma casa.

Mes diguen: lo meu jermá,

¿com no 'l veig aquí en la plassa?

—Perque fa dos nits, ¡nit trista!

que del nostre costat falta.

—¿Será vritat lo que penso!

¿Es tal volta á la montanya?—

En eix instant la corneta

dona la senyal de marxa,

y per cumplir son deber

lo fill deix' prest á sa mare,

sens poder de sa amargura

aixugar las tristas llágrimas,

III.

Lo fill de la pobre dona es destinat d' avansada; y quan la nit ja punteja se trava prop la montanya, hont los sublevats esperan la lluyta, en una emboscada. Lo silenci en los monts regna; sols s' ouhen las trepitjadas dels soldats, que ab pas llauger vall en dintre s' adelantan. De prompte, los crits de —¡A ells!— resonan per la montanya, y una lluyta, ¡lluyta horrible! te lloch allí cara á cara. Mes ¡ay! entre aquella lluyta hont son tots fills d' una patria, un crit per los espays vola, crit que 'l cor gela y espanta, repetintlo l' eco ab forza de l' una á l' altra montanya. —¡Germá meu! Destí terrible! Lo fraticida!... Malhaja!— Y aqueixa veu que s' ofega entre 'l remor de las armas deuria arribar entera, ab igual forza portada, fins á las cambras dels reys que aqueixas lluytas preparan, com si fossen los jemechs que contra ells cridan venjansa; aixugant aixis lo plor de mares desconsoladas que veuhen sos propis fills darse mort en tal jornadas, que de sanch innocent omplen l' historia de nostre patria!

S. A. y C.

Solució á la xarada del número anterior.

Avants de fer una plática en castellá ¡oh Bialó! t' aconsellaria jo que aprenguessis la GRA-MÁ-TI-CA.

L. B.

XARADA.

¡Ay prima y dos de ma vida! perque 'm fas prima y tres tant, fent que tanta dos y prima per tu aguanti com un xay?

Tu sempre 'm dius: dos y quatre, dos, quatre que ja vindrá, y mentres tant prima y quatre pel morral me vas donant.

Que de mi n' estás tres, prima? que 'l meu prima bó no 't sab?

Si al teu prima repetida li ve mal y tú l' sòrt fas, ma primera, tres y quatre m' arrenco y 'm tiro al mar.

Dins del meu tot, si t' hi paras, hi veurás... no t' ho dich pas, que se 'n gasta molt al dia y se 'n treuhen quartos llarcha.

Violins.

(La solució en lo próxim número.)

Imp. de la V. y F. de Gaspar, Ataulfo, 14.

I. Lopez, editor.